

Světové dědictví UNESCO

MAULBRONN

Lumír Pecold, Vladimír Tkáč

Internet Geographic Magazine
www.ingema.net

© Ppress – veškeré texty, fotografie, obrázky, mapy a pod. jsou chráněny autorskými právy jednotlivých autorů a vydavatelství Ppress. Je výslovně zakázáno jejich jakékoli šíření, publikování či dokonce prodej za úplatu.

Německo

MAULBRONN

BADEN-WÜRTTEMBERG
BÁDENSKO-WÜRTTEMBERSKO

12

D

Městečko s největším zachovalým klášterním areálem v Německu, ten byl zapsán do seznamu UNESCO v roce 1993.

Malé městečko v jihozápadním Německu, asi 40 km východně od Karlsruhe, nedaleko francouzských hranic. Zdejší bývalý klášter cisterciáků představuje jedinečný příklad evropské klášterní architektury.

Podle legendy udělala skupina mnichů kdysi při svém putování zastávku na místě, kde dnes stojí klášter, a posléze zde zůstala trvale.

Cisterciácký klášter v Maulbronnu byl založen roku 1147 a je to typický příklad středověkého kláštera, ačkoli od dob reformace, přesněji od roku 1537, v něm již mniši nepřebývali. Roku 1556 zde byla založena Protestantská klášterní škola, která dodnes funguje ve formě teologického semináře.

Původní obyvatelé kláštera byli zcela soběstační a klášter neustále přestavovali podle svých potřeb. Proto v něm najdeme románské, gotické i pozdně gotické prvky. Ty převládají, i když některé budovy byly v 19. i ve 20. století podstatně stavebně upraveny.

Nejstaršími zchovalými románskými budovami jsou klášterní kostel z 12. století, jeho portikus, dále pak vstupní brána, ně-

teré sklady a sklepy, refektář a ložnice laických bratří.

Gotická je například kapitula, ložnice mnichů, krytá fontána v klášterním dvoře a celé východní křídlo kláštera. Refektář mnichů je nejcenějším zachovalým refektářem z 13. století.

Některé hospodářské budovy v západní části kláštera – například mlýn, kovárna nebo kolářská dílna – rovněž pocházejí z 13. století a jsou téměř úplně zachovány, byly však přestavovány.

D12/1

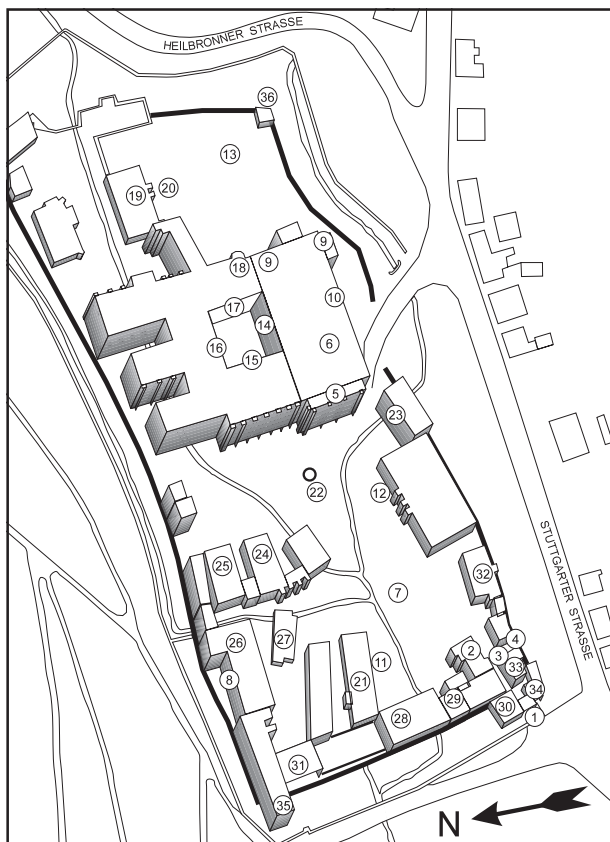
Maulbronn

legenda k mapě klášterního komplexu

1. Brána kláštera.
2. Klášterní muzeum s mnoha exponáty z historie kláštera. Dům, ve kterém je umístěno muzeum, byl postaven okolo roku 1225 a jeho název »Frühmesserhaus« vypovídá o jeho původní funkci: přebýval zde mnich, který sloužil první ranní mši.
3. Bývalá vnitřní brána.
4. Bývalá kaple sv. Trojice.
5. Hlavní portál klášterního kostela.

6. Klášterní kostel. V přední (západní) části byl prostor určený laickým bratřím, východní část byla určena pro mnichy.
7. Klášterní dvůr.
8. Mládežnická ubytovna (Jugendherberge) – kdysi mlýn.
9. Kaple příčné lodě.
10. Kaple jižní boční lodě. Deset kaplí umístěných podél jižní stěny klášterního kostela.
11. Radnice.
12. Obecní dům – kdysi skladiště.
13. Hřbitov.
14. Křížová chodba – jižní křídlo.
15. Křížová chodba – západní křídlo.
16. Křížová chodba – severní křídlo.
17. Křížová chodba – východní křídlo.
18. Kapitula.
19. Šlechtický dům – bývalá ošetřovna.
20. Fontána.
21. Bývalé stáje.
22. Fontána.
23. Bývalý dům vinařského mistra.
24. Bývalý dům pro služebnictvo.
25. Bývalý dům kuchaře.
26. Bývalý klášterní mlýn.
27. Pekárna.
28. Klášterní kovárna.
29. Kolářská dílna.
30. Klášterní hostinec a přilehlé stáje patřící k hostinci.
31. Sklad.
32. Bednářská dílna.
33. Strážnice.
34. Strážní domek.
35. Věž čarodějnic.
36. Faustova věž.

Maulbronn

Celý klášterní areál byl již ve 13. století opevněn a obranné zdi v délce 850 metrů se z velké části dochovaly. Opevnění má čtyři věže. Z nich však jen ta vstupní pochází z 13. století, ostatní tři (Mlýnská věž, Faustova věž a Věž čarodějnic) jsou mladší.

Po odchodu mnichů byly mezi obrannými zdmi kláštera vystavěny další budovy, například palác vévody Ludwiga z Württembergu. Tato renesanční stavba z druhé poloviny 16. století sloužila původně jako lovecký zámek, nyní je to evangelická škola pro dívky.

Na cisterciáckém klášteře v Maulbronnu je pozoruhodné, že i když byl založen již roku 1147, zachoval se dodnes v podstatě nezměněn.

KLOSTERKIRCHE KLÁŠTERNÍ BAZILIKA

Bazilika byla vystavěna hned po založení kláštera, v letech 1147–1178. Jako všechny středověké kostely je postavena ze západu k východu: vstup s portikem je na západě, kněžiště na východě.

Bazilika je zasvěcena Panně Marii.

Exteriér: Celkově románský trojlodní kostel s menšími gotickými prvky. Vstup do chrámu tvoří tři románské portály a portikus. Centrální loď je zvýšena a zakončena malou věžičkou se zvonem.

Křížení lodí je patrné jen zvenčí a je označeno vysokou špičatou věží se zvony, což je pro cisterciácké kostely typické. Portikus, který byl ke kostelu přistavěn o třicet let později, byl jedinou částí kostela, kam měli přístup klášterní hosté.

Interiér: Hlavní loď kostela je uprostřed předělena přepážkou vysokou 3,2 metru, která tak oddělovala část určenou pro

mnichy od části pro laické bratry. Hlavní kněžiště je na východní straně lodi a již v původní stavbě bylo zaklenuto, na rozdíl od hlavní lodi, která měla jen plochou střechu. Gotická klenba vznikla až v 15. století.

Strohost klášterního kostela, která měla symbolizovat askezi, je v kontrastu s poměrně bohatou výzdobou a vybavením, které je však většinou pozdějšího data. Například malby na zdech vznikly podle dokumentace až po roce 1424, nádherné chórové lavice s 92 místy jsou z období kolem roku 1450 a kazatelna je z roku 1560. Vzácnou památkou je tzv. Maulbronnská madona v nice na severní zdi kněžiště, která byla vytvořena kolem roku 1300. Krucifix za oltářem laických bratří pochází z roku 1473 a je z jednoho kusu kamene.

cisterciáci – řád katolické církve založený roku 1098 Robertem z Molesmes a nazývaný podle kláštera v Cîteaux (Cistercium).

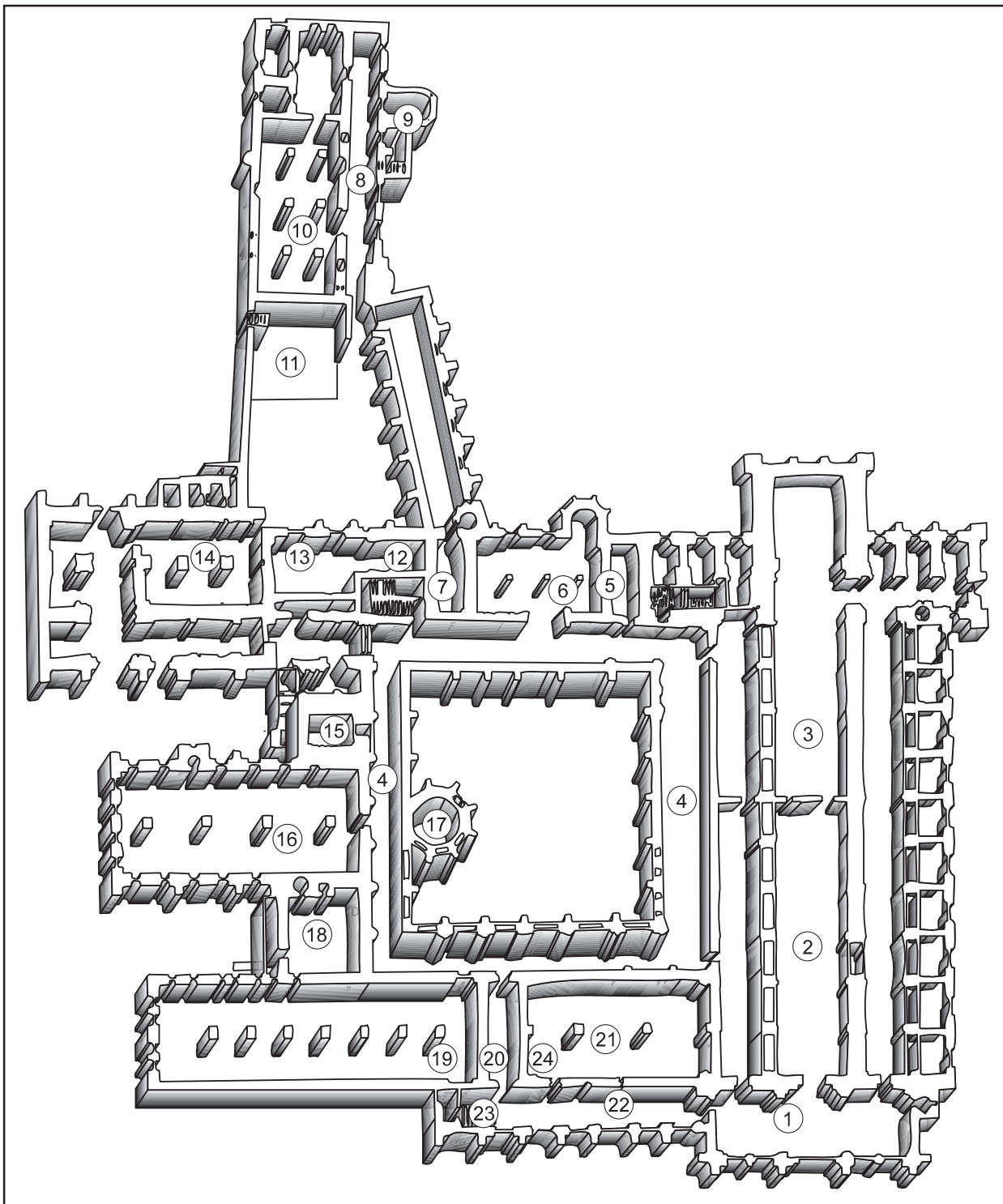
Řád se řídil přísnější benediktinskou řeholí a rychle se rozšířil po celé západní Evropě. Cisterciácké kláštery byly řízeny opatem v Cîteaux, sídlícím později (1890) v Římě, a generální kapitulou opatů.

Cisterciácká řehole kladla důraz na askezi, život v odlehlých krajinách a tvrdou práci. Cisterciácké stavebnictví mělo ve 12. a 13. století velký význam pro šíření gotického stylu ve střední Evropě.

Cisterciáci nosí bílé roucho s černým škapulířem.

škapulíř – část mnišského roucha některých řádů v podobě širokého pruhu látky s otvorem pro hlavu, splývající vzadu i vpředu přes hábit až ke kotníkům.

škapulíř – druh amuletu, zpravidla v látce zašité modlitby nebo bylinky.

D12/4

Klášter Maulbronn

1. Vstup.
2. Kostel laických bratří.
3. Mnišský kostel.
4. Křížová chodba.
5. Sakristie.
6. Kapitula.
7. Východní chodba.
8. Chodba.
9. Fontána.
10. Šlechtický dům.
11. Dřívější dům opata.
12. Sál bratří, studovna, knihovna.
13. Sál bratří, studovna, knihovna.
14. Velký románský sklep.
15. Ohřívárna.
16. Refektář mnichů.
17. Krytá fontána.
18. Dřívější klášterní kuchyně.
19. Refektář laických bratří.
20. Chodba.
21. Sklep – sklad.
22. Chodba s arkádami.
23. Schodiště do původní ložnice laických bratří. V současnosti protestantský zimní kostel a klášterní škola.
24. Pokladna.

bratři konvršové v cisterciáckých kláštěrech neskládali slib a byli považováni za laiky. Také se především věnovali hospodářství. Cisterciácký klášter v západní Evropě vlastnil průměrně 10–12 statků, takzvaných grangií. Péče o ně byla svěřována právě bratřím konvršům. Mniši se zase věnovali především kontemplaci, neboli rozjímání směřujícímu k duchovnímu spojení s Bohem.

křížová chodba – nazývaná též **ambit**, je sloupcová chodba okolo vnitřního čtvercového dvora v kláštěrech. Ochozy tohoto typu byly často zdobeny malbami, případně jinými uměleckými díly.

sakristie – místnost přiléhající obvykle k boku té části kostela, kde je oltář (v římsko-katolických kostelích). Zde se uchovávají věci potřebné k bohoslužbě, zde se také duchovní obléká do liturgického roucha a připravuje k bohoslužbě.

kapitula – název pochází z latinského capitulum. Jde o sbor duchovních při katedrálním nebo kolegiálním kostele. V kláštěrech šlo o shromáždění předních členů jednajících o důležitých záležitostech. Termín kapitula původně označoval místo jejich shromáždění, postupem času přešel na označení shromáždění samotného.

refektář – jídelna v kláštěrech, řádových domech nebo duchovních seminářích. V refektáři bývá umístěna vyvýšená katedra, odkud určený řeholník nebo seminarista čte při jídle.

řehole – slovo pochází z latinského regula, neboli pravidlo. Jde o soubor předpisů a duchovních pravidel, jejichž dodržování je závazné pro členy jednoho nebo více církevních řádů, ve kterých jsou organizováni mniši nebo mnišky žijící v kláštěrech. Proto jsou obyvatelé klášterů nazýváni také řeholníci nebo řeholnice. Členem řádu se může stát každý katolík, splní-li šestiměsíční zkušební dobu (podmínka postulátu), alespoň jednorocní noviciát a vykoná-li příslušné sliby (professio religiosa).

